

مبانی آرشیو و اطلاع رسانی

تألیف:

یونس فروزان

حامد فروزان

سروشنامه	فروزان، یونس، ۱۳۵۴ -
عنوان و نام بدید اور	مبانی آرشيو و اطلاع‌رسانی/ تالیف یونس فروزان، حامد فروزان.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات هوپار، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۲۲۲ ص: مصور، جدول.
شابک	۱۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۰۱۶-۱۰۸
وضعیت فهرست نویسی	قیفا.
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	خدمات اطلاع‌رسانی
موضوع	آرشيو
موضوع	مهارت‌های اجتماعی - راهنمای آموزشی
شناسنامه افزوده	فروزان، حامد، ۱۳۶۴ -
رده بندی کنگره	۲۴۳ ۱۳۹۳ / Z۶۹۵/۲۱
رده بندی دیویی	۰۲۷
شماره کتابشناسی ملی	۳۶۷۹۲۰۵

عنوان کتاب: مبانی آرشيو و اطلاع‌رسانی.

تألیف: فروزان: یونس، فروزان، حامد.

ویراستار علمی: حجت الله امینی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۳

تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

قطع: وزیری

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

ISBN: 978-600-95016-1-8

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۰۱۶-۱۰۸

کلیه حقوق این اثر برای مؤلفین، محفوظ است.

نشانی: تهران، فلکه اول صادقیه، خیابان گلناز جنوبی، کوچه ۲۵ غربی، پلاک ۱۹.

تلفن: ۰۹۱۶۶۳۳۸۶۱۳

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۳	فصل اول
۱۳	مبانی آرشیو
۱۳	تعاریف سند و مدارک از نظر لغوی
۱۴	تعاریف آرشیو از نظر لغوی
۱۷	قلمرو آرشیو
۱۷	بایگانی
۱۸	وظایف بخش بایگانی
۱۹	تفاوت بایگانی و آرشیو
۱۹	تاریخچه آرشیو
۱۹	تاریخچه آرشیو در ایران
۲۲	تقسیمات آرشیو از نظر شکل
۲۳	تقسیمات آرشیو از نظر مکان
۲۳	تقسیمات آرشیو از نظر موضوع
۲۴	تقسیمات آرشیو از نظر فرد یا سازمان های تولیدکننده (به لحاظ گستره)
۲۴	ویژگی های اسناد آرشیوی
۲۵	ارزش کاربردی اسناد آرشیوی
۲۵	اصول آرشیوی
۲۷	وظایف آرشیوی
۳۰	آرشیویست کیست؟
۳۱	وظایف آرشیویست دیداری و شنیداری
۳۲	آرشیو دیداری - شنیداری
۳۲	تعریف آثار دیداری - شنیداری
۳۳	شکل گیری آرشیو های دیداری - شنیداری در جهان
۳۴	شکل گیری آرشیو های دیداری - شنیداری در ایران
۳۴	آرشیو دار دیداری - شنیداری

۳۵	وظایف مهم و اساسی آرشیو دیداری و شنیداری
۳۶	مشکلات موجود در آرشیو دیداری و شنیداری ایران
۳۷	چالش های آرشیو دیداری و شنیداری
۳۸	آرشیو، کتابخانه و موزه (وجه اشتراک و افتراق)
۳۸	موزه
۴۰	کتابخانه
۴۳	وجه اشتراک و افتراق
۴۵	استاندارد بین المللی توصیف آرشیوی (ایساد)
۵۰	مفاهیم کلیدی
۵۰	پرسش های فصل
۵۱	فصل دوم
۵۱	اهم اهداف شورای جهانی آرشیو
۵۱	مقدمه
۵۴	شورای جهانی آرشیو، شاخه جنوب و غرب آسیا (سواریکا)
۵۵	فدراسیون بین المللی انجمن ها و مؤسسات کتابداری (ایفلا)
۵۸	فدراسیون بین المللی آرشیوهای تلویزیون (فیات)
۶۱	فدراسیون بین المللی آرشیوهای فیلم (فیاف)
۶۴	انجمن بین المللی آرشیوهای صدا و دیداری - شنیداری (ایسا)
۶۶	شورای هماهنگی آرشیوداری دیداری و شنیداری (سی سی ای ای)
۶۷	انجمن آرشیوداران تصاویر متحرک (آمیا)
۶۸	معرفی سازمان ها و مؤسسات آرشیوی در ایران
۶۸	سازمان اسناد ملی ایران
۷۴	مرکز آرشیو و اسناد صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران
۷۵	مرکز اسناد فرهنگی ایثارگران
۷۶	مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی ایران
۷۸	معرفی آرشیوهای جهان
۷۸	آرشیو ملی کشورها
۷۹	آرشیو ملی انگلستان
۷۹	مدیریت اسناد و آرشیو ملی ایالات متحده آمریکا

۸۱	آرشیو ترکیه
۸۲	آرشیو سوئد
۸۲	آرشیو فرانسه
۸۴	آرشیو کانادا
۸۴	آرشیوها و شورای آرشیو در کانادا
۸۶	مفاهیم کلیدی
۸۶	پرسش های فصل
۸۷	فصل سوم
۸۷	رقمی سازی مواد آرشیوی
۸۷	مقدمه
۸۸	تعریف رقمی سازی (دیجیتالی)
۸۹	اهداف برنامه رقمی کردن آثار و مواد آرشیوی
۹۰	مزایای رقمی بودن
۹۰	مشکلات استفاده از پرونده های رقمی
۹۱	چالش های رقمی سازی اسناد آرشیوی
۹۲	تبدیل مواد آرشیوی به منابع رقمی
۹۴	قالب های گرافیکی رقمی سازی
۹۵	ویژگی های قالب های مدارک الکترونیکی
۹۹	قالب های معمول مدارک الکترونیکی
۱۰۵	پدیده ای به نام آرشیو
۱۰۶	مروری بر نمونه های خارجی آرشیو
۱۰۸	مفاهیم کلیدی
۱۰۹	فصل چهارم
۱۰۹	حفاظت و نگهداری اسناد
۱۰۹	مقدمه
۱۱۰	ریز فیلم
۱۱۱	ریز فیلم و ساختار آن
۱۱۲	ریز گرافی (میکروگرافی)
۱۱۲	استفاده از آرشیو رایتر برای حفظ و نگهداری رقمی

۱۱۲	توانایی های آرشیو رایتر
۱۱۳	حفاظت اسناد رقمی
۱۱۳	مدل مرجع نظام اطلاعاتی آرشیو باز
۱۱۸	مفاهیم کلیدی
۱۱۸	پرستش های فصل
۱۱۹	فصل پنجم
۱۱۹	اینترنت، مجلات، پایگاه ها و وبلاگ ها در زمینه آرشیو
۱۱۹	مقدمه
۱۲۰	اینترنت چیست؟
۱۲۰	از آرپانت تا اینترنت
۱۲۱	عمومی شدن اینترنت
۱۲۱	نرم افزارهای اجتماعی
۱۲۳	نمونه هایی از نرم افزارهای اجتماعی
۱۲۷	مجلات، پایگاه ها و وبلاگ ها در زمینه آرشیو
۱۲۷	عنوان: فصلنامه گنجینه اسناد
۱۲۷	عنوان: پیام بهارستان
۱۲۸	عنوان: نامه بهارستان
۱۲۹	هفته نامه تاریخ شفاهی
۱۳۰	Title: Microform & Digitization Review: Preservation and Access Issues for Cultural Heritage Institutions
۱۳۱	Title: Restaurator: International Journal for the Preservation of Library and Archival Material.
۱۳۱	Title: Preservation, Digital Technology & Culture (PDT&C)
۱۳۵	منابع اطلاعاتی داخلی
۱۳۵	شبکه اطلاع رسانی رزنت
۱۳۷	پایگاه اطلاعات جهاد دانشگاهی (SID)
۱۳۸	پرتال جامع علوم انسانی
۱۳۸	پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
۱۳۹	معرفی پایگاه های اطلاعات علمی
۱۳۹	پایگاه مجلات نور

۱۴۰	بایگاہ سیوئلیکا
۱۴۲	سایر منابع و بایگاہ های اطلاعاتی
۱۴۳	منابع اطلاعاتی خارجی
۱۴۳	بایگاہ های آپسکو
۱۵۱	پرسش های فصل
۱۵۲	فصل ششم
۱۵۲	مبانی اطلاع رسانی و کتابداری
۱۵۲	مفاهیم، تعاریف و سیر تحول تحول مدرک اطلاع یابی
۱۵۷	اطلاع یابی پیوسته یا با استفاده از شبکه جهانی
۱۵۹	دانش
۱۵۹	علوم کتابداری و اطلاع رسانی
۱۶۰	نظام اطلاع رسانی عکس و خبرنامه ویدیویی
۱۶۲	تاریخچه کتاب و کتابخانه در عهد باستان
۱۶۲	سواد رایانه ای
۱۶۳	بایگاہ داده ها با داوگانیا بانک اطلاعاتی
۱۶۴	ساختار اینترنت Internet structure
۱۶۵	سرویس های اینترنتی
۱۶۵	فرهنگ اینترنت
۱۶۵	نکات حقوقی و اخلاقی در بحث اینترنت
۱۶۶	وب شناسی
۱۶۶	وب نوشت یا ویلاگ
۱۶۷	ویلاگ چیست؟
۱۶۸	موتور جستجو یا جویسگر
۱۶۸	ابر جستجوگرها
۱۶۸	آرمان شهر دیجیتالی
۱۶۹	تعاریف شهر الکترونیک
۱۷۰	روندهای تکنولوژیک الکترونیکی و آینده مطبوعات
۱۷۱	پیش بینی در مورد مطبوعات
۱۷۳	مفاهیم کلیدی

۱۷۳	پرسش های فصل
۱۷۴	فصل هفتم
۱۷۴	نقش اطلاع رسانی و رسانه های ارتباط جمعی در توسعه
۱۷۴	مقدمه
۱۷۵	تئوری های سنتی توسعه
۱۷۵	اثرات توسعه
۱۷۹	نقش اطلاع رسانی و رسانه های ارتباطی در توسعه
۱۸۰	دیدگاه نظریه اشاعه نوآوری به فرایند تجدد و توسعه
۱۸۱	استفاده از وسایل ارتباط جمعی برای آموزش جوامع در حال توسعه
۱۸۵	نشریات محلی و نقش آن در توسعه
۱۸۶	توسعه و ترویج رو در رو
۱۸۷	برنامه های ارتباطی برای توسعه در جهان
۱۸۹	مفاهیم کلیدی
۱۸۹	پرسش های فصل
۱۹۰	فصل هشتم
۱۹۰	آرشیو دیجیتال و جایگاه آن در مدیریت اسناد الکترونیک
۱۹۰	مقدمه
۱۹۵	آرشیوهای رقمی یا دیجیتال
۱۹۶	تعریف آرشیو دیجیتالی
۱۹۷	رقومی سازی در آرشیو
۱۹۸	ضوابط انتخاب مواد آرشیوی برای دیجیتال سازی
۲۰۰	ملاحظات قانونی، اخلاقی و فنی در تدوین یک مجموعه آرشیوی دیجیتال
۲۰۱	خدمات آرشیوهای دیجیتال
۲۰۳	مزایا و چالش های دیجیتال سازی مواد آرشیوی
۲۰۴	ضرورت پرداختن به فرایند رقومی سازی آرشیوها
۲۰۵	ضرورت رقومی سازی اسناد از دیدگاه پژوهشی
۲۰۶	حفاظت و دیجیتالی کردن آرشیوهای دیداری- شنیداری
۲۱۰	تعیین نوع منابع آرشیوی و سطح حفاظت و نگهداری
۲۱۰	مسائل حقوقی استفاده از منابع و اسناد آرشیوی دیجیتال

- ۲۱۱..... مسائل مالی حفاظت از اسناد آرشیوی دیجیتال
- ۲۱۴..... توصیه هایی در زمینه مدیریت اسناد الکترونیک
- ۲۱۵..... مفاهیم کلیدی
- ۲۱۵..... پرسش های فصل
- ۲۱۶..... منابع و مآخذ

www.ketab.ir

پیشگفتار

سیاس و ستایش خداوند بلند مرتبه را که به لطف و عنایت بی کران او توفیق تألیف و تدوین کتاب مبانی آرشیو و اطلاع رسانی حاصل آمد. از این رو در آغاز، کمترین ادب بندگی بجای آورده و باد می کنیم آموزنده بی آموزگار را و چه خوش گفت حکیم عمر خیام که:

اجرام که ساکنان این ایوانند اسباب تردد خردمندانند

هان تا سر رشته خرد گم نکنی کنان که مدبرند سرگردانند

کتابی که پیش رو دارید حاصل تلاشی مجدانه به منظور تدوین و تألیف دانسته‌ها و تجربیات نگارندگان در راستای بهبود و گسترش علوم ارتباطات و اطلاع رسانی در ایران است. این کتاب مطابق با آخرین یافته‌ها و همگام با مراجع معتبر علمی دنیا تألیف شده و مهم ترین هدف آن ارائه اطلاعات جدید، همسو با نشریات معتبر، مجامع علمی، پایگاه‌های اطلاعاتی و کتب منتشره به علاقمندان است.

نگارندگان تلاش‌ها و دلسوزی‌های پیشگامان علوم اجتماعی و ارتباطات و اطلاع رسانی ایران را ارج نهاده و ضمن پاس داشت مقام آنان، انگیزه خود از تألیف کتاب مبانی آرشیو و اطلاع رسانی را نکات زیر می دانند:

- در طی سالیان تدریس دروس مبانی آرشیو و اطلاع رسانی تدوین و تألیف مجموعه‌ای غنی، چند بعدی و مطابق با دانسته‌های بروز بشری همواره از خواسته‌های بجا و بی پاسخ دانشجویان بوده است. لذا کتاب مبانی آرشیو و اطلاع رسانی کوشیده است تا با رفع خلاء موجود، مجموعه‌ای کامل از اطلاعات مرتبط را در اختیار دانشجویان علوم اجتماعی و ارتباطات و اطلاع رسانی و دیگر علاقمندان قرار دهد.

بخش اول کتاب در سه فصل به معرفی مبانی آرشیو و بایگانی و آرشیو دیداری - شنیداری و آرشیو، کتابخانه و موزه (وجوه اشتراک و افتراق) می پردازد.

بخش دوم کتاب در سه فصل به طور گسترده و ویژگی‌ها، رده بندی و اهمیت انجمن‌ها و شوراهای بین المللی در زمینه آرشیو و معرفی سازمان‌ها و مؤسسات آرشیوی در ایران و معرفی آرشیوهای ملی کشورهای جهان را مورد بررسی قرار می دهد.

بخش سوم کتاب در سه فصل به طور گسترده به بررسی رقیمی سازی مواد آرشیوی و حفاظت و نگهداری اسناد می پردازد.

بخش چهارم کتاب در چهار فصل به طور گسترده ویژگی ها و اهمیت اینترنت، مجلات، پایگاه‌ها و وبلاگ ها در زمینه آرشیو، منابع اطلاعاتی داخلی و منابع اطلاعاتی خارجی را مورد بررسی قرار می دهد.

بخش پنجم کتاب به طور گسترده به بررسی مبانی اطلاع رسانی و کتابداری می پردازد. بخش ششم کتاب به طور گسترده نقش اطلاع رسانی و رسانه های ارتباط جمعی در توسعه را مورد بررسی قرار می دهد.

بخش هفتم کتاب به طور گسترده به بررسی آرشیو دیجیتال و جایگاه آن در مدیریت اسناد الکترونیک می پردازد. از آنجا که دانسته های بشری مرز نمی شناسند و دانش نگارندگان نیز بی تناسب با فرموده حکیم عمر خیام نیست که:

هرگز دل من ز علم محروم نشد کم ماند ز اسرار که معلوم نشد

هفتاد و دو سال فکر کردم شب و روز معلوم شد که هیچ معلوم نشد

لذا از دانشجویان عزیز، همکاران گرامی و خوانندگان محترم استدعا داریم که با رهنمودهای ارزشمند خود ما را در جهت رفع نقایص احتمالی یاری نمایند.

نگارندگان از تمام کسانی که در تألیف این کتاب ما را یاری نمودند، مراتب کمال تشکر و سپاس خود را ابراز می دارند.

یونس فروزان

حامد فروزان